

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

RPO- 665674-VII-720.5/II/DK

00-090 Warszawa Tel. centr. 22 551 77 00
Al. Solidarności 77 Fax 22 827 64 53

Warszawa, 23.03.2012 r.

Pan
gen. Jacek Włodarski
Dyrektor Generalny Służby Więziennej
ul. Rakowiecka 37 a
02-521 Warszawa

szanowny Panie Dyrektorze

W trakcie wizytacji przeprowadzanych przez pracowników Zespołu „Krajowy Mechanizm Prewencji” w zakładach karnych i aresztach śledczych analizie poddawany jest m. in. stan zaludnienia jednostek penitencjarnych. W związku z faktem, iż zaludnienie zakładów karnych i aresztów śledczych na dzień 23 marca 2012 roku wyniosło 100,2% (oficjalny komunikat w sprawie zaludnienia zakładów karnych i aresztów śledczych dostępny na stronie internetowej Służby Więziennej) problem ten pozostaje aktualny i wymaga stałego monitorowania.

Zgodnie z Zarządzeniem Dyrektora Generalnego Służby Więziennej z dnia 30 stycznia 2012 r. pojemność jednostek penitencjarnych oblicza się sumując pojemność pomieszczeń mieszkalnych wchodzących w skład budynków zakwaterowania skazanych, Pomieszczenia mieszkalne to pomieszczenia przeznaczone do stałego lub okresowego zakwaterowania lub okresowego umieszczenia osadzonych, spełniające wymogi techniczne do zakwaterowania osadzonych. W rozumieniu wskazanego zarządzenia, pomieszczeniami mieszkalnymi przeznaczonymi do okresowego zakwaterowania osadzonych są więc, obok cel mieszkalnych, także cele izolacyjne oraz izby chorych.

Funkcjonujący w oparciu o wskazane zarządzenie sposób obliczania pojemności jednostek przyczynia się do powstania problemów dwójakiego charakteru. Po pierwsze, powoduje, iż miejsca zakwaterowania osadzonych w izbach chorych, celach izolacyjnych oraz celach dla skazanych zakwalifikowanych jako stwarzający poważne zagrożenie społeczne albo poważne zagrożenie dla bezpieczeństwa zakładu nie są wykorzystywane zgodnie z przeznaczeniem. Wizytacje przeprowadzane w jednostkach penitencjarnych przez

pracowników Zespołu KMP wykazały bowiem, iż w części jednostek penitencjarnych stosowana była praktyka wykorzystywania na potrzeby cel mieszkalnych izb chorych (AS w B . , AŚ w G., AŚ w C . , AŚ w Ś . , ZK w N. W .) , cel przejściowych (AŚ w B., AŚ w S .) , cel do wykonywania kary dyscyplinarnej umieszczenia w celi izolacyjnej (AŚ w S .) , cel przeznaczonych dla skazanych stwarzający poważne zagrożenie społeczne albo poważne zagrożenie dla bezpieczeństwa zakładu (ZK w R . , A Ś w S .) .

Po drugie, obliczanie pojemności jednostek penitencjarnych we wskazany sposób nie odzwierciedla faktycznego stanu zaludnienia zakładów karnych i aresztów śledczych.

Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 25 listopada 2009 r. w sprawie trybu postępowania właściwych organów w wypadku, gdy liczba osadzonych w zakładach karnych lub aresztach śledczych przekroczy w skali kraju ogólną pojemność tych zakładów (Dz. U. Nr 202, poz. 1564) wyłącza z ogólnej pojemności jednostek penitencjarnych miejsca zakwaterowania w oddziałach szpitalnych, oddziałach i celach wymienionych w art. 88a §1 kkw i art. 212a §2 kkw oraz celach izolacyjnych, ale tylko w sytuacji, gdy liczba osadzonych w zakładach karnych lub aresztach śledczych przekroczy w skali kraju ogólną pojemność tych zakładów. Zakwaterowani we wskazanych celach osadzeni nie są wliczani do ogólnego stanu zaludnienia jednostki.

Modelowym rozwiązaniem zasygnalizowanego problemu byłoby przyjęcie zasady, zgodnie z którą obliczanie pojemności jednostek penitencjarnych dokonywane byłoby w oparciu jedynie o miejsca zakwaterowania w oddziałach mieszkalnych, z wyłączeniem miejsc w izbach chorych, celach izolacyjnych oraz celach wymienionych w art. 88a §1 kkw i art. 212a §2 kkw. Miejsca te należy wyłączyć z ogólnej pojemności jednostek penitencjarnych ze względu na ich szczególne przeznaczenie i wymóg dostępności w razie zaistnienia szczególnych okoliczności, tj. choroba skazanego lub konieczność zastosowania wobec niego kary dyscyplinarnej umieszczenia w celi izolacyjnej. Jednocześnie skazani przebywający w wymienionych celach powinni być wliczani do ogólnego stanu zaludnienia jednostki.

Przyjęcie proponowanego sposobu obliczania pojemności jednostek penitencjarnych z jednej strony umożliwiłoby wykorzystywanie miejsc w izbach chorych, celach izolacyjnych oraz celach wymienionych w art. 88a §1 kkw i art. 212a §2 kkw wyłącznie

zgodnie z ich predestynacją, a z drugiej - ukazałoby rzeczywisty stan zaludnienia jednostek penitencjarnych.

Bezspornie zastosowanie w praktyce sugerowanego rozwiązania może spowodować szereg trudności dla Służby Więziennej, wynikających przede wszystkim z faktu, że wyłączenie z pojemności zakładów karnych i aresztów śledczych miejsc zakwaterowania w wyżej wymienionych celach, przy jednoczesnym wliczeniu do stanu zaludnienia jednostki zakwaterowanych w nich osób przyczyni się do zwiększenia poziomu zaludnienia jednostek penitencjarnych w stosunku do wykazywanego w aktualnych statystykach. Zmniejszenie poziomu zaludnienia jednostek penitencjarnych nie może być jednak dokonywane w drodze technicznego zabiegu związanego z określonym sposobem obliczania pojemności zakładów karnych i aresztów śledczych.

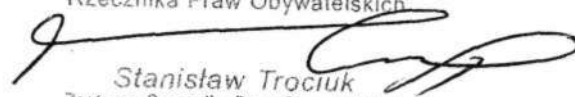
Jednocześnie należy podkreślić, iż walka z przeludnieniem jednostek penitencjarnych nie może być wyłącznym zadaniem Służby Więziennej. Efektywność podejmowanych w tym zakresie działań zależy przede wszystkim od zmiany polityki karnej państwa, poprzez m. in. orzekanie bezwarunkowej kary pozbawienia wolności tylko w sytuacji, gdy orzeczenie kar o charakterze nieizolacyjnym lub środków karnych nie spełniłoby celów kary, stosowania wobec sprawców przestępstw środków probacyjnych, wykorzystywania możliwości odbywania kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego.

W ostatnim okresie zauważalny jest wzrost zaludnienia zakładów karnych i aresztów śledczych (grudzień 2011 - 95,8%, styczeń 2012-98,1%, luty 2012 - 99,5%). Wdrożenie sugerowanego rozwiązania nie spowoduje natychmiastowej poprawy sytuacji, ale poprzez rzeczywiste zobrazowanie skali problemu może stać się impulsem do podjęcia długofalowych działań zmierzających do przeciwdziałania przeludnieniu jednostek penitencjarnych.

Mając na uwadze powyższe argumenty, na podstawie art. 16 ust. 2 pkt 1 Ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich, zwracam się z prośbą o rozważenie możliwości zmiany Zarządzenia z dnia 30 stycznia 2012 r. poprzez wyłączenie z pojemności jednostek penitencjarnych izb chorych, cel wymienionych w art. 88a §1 kkw i art. 212a §2 kkw oraz cel izolacyjnych i jednoczesne wliczenie do stanu zaludnienia jednostki zakwaterowanych w nich skazanych.

Z poważaniem

Z upoważnienia
Rzecznika Praw Obywatelskich

Stanisław Trociuk
Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich